СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 141. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ВІВТОРОК, 19-го ЧЕРВНЯ 1951. No. 141. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JUNE 19, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 4-0237 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ВЖИВАННЯ НАРКОТИКІВ — НЕБЕЗПЕКА ДЛЯ ЦІЛОЇ КРАЇНИ

Ню Йорк, 18 червня. — Найменше $100,000,000 іде на закупно наркотиків кожного року в самому місті Ню Йорку, заявив помішник окружного прокуратора Ирвінг Слонін, який має нагляд над наркотиками в місті і вже два роки прослідкує незаконний продаж наркотиків. Свої спостереження він виявив на зібранні „наркотичної клініки" Американського Легіону в готелі Валдорф Асторія. Наркотики в Ню Йорку продають торговці-волокити, а їх жертвою в першу чергу паде молодь обох статтей. Недостача батьківського догляду над дітьми і суспільний розклад великих міських осередків — це є головна причина розгалуження цього пороку не тільки в Ню Йорку, як найбільшому середовищі лиха, але й в інших центрах. Федеральні урядовці у Вашингтоні прийшли до висновку, що продаж і вживання наркотиків на просторі всіх стейтів, від океану до океану, перетворилися на епідемію, яка підриває організм живого населення, ослаблюючи життєздатність молоді уже в шкільному віці.

На зїзді „наркотичної клініки" Легіону пресова агенція „Юнайтед Прес", за відомостями Гері Дж Анслінґера, федерального комісара наркотиків у Вашинґтоні, ствердила, що головні осередки продажу наркотиків — це Ню Йорк, Филаделфія, Дітройт, Шікаґо, Ст. Луїс, Ню Орлінс, Сан Франсіско, Вашинґтон і Балтимор. Ам. Леґіон ухвалив резолюцію, щоб Конґрес видав гостріші закони проти продажу й пажкування наркотиків, головно, щоб покласти край потайній торгівлі наркотиками на вулицях.

Родина Віддала На Продаж Листи Франкліна Д. Рузвелта

Ню Йорк. — Кілька сот листів Франкліна Д. Рузвелта передано на продаж спеціяльним торговцям у Ню Йорку й Филаделфії в переконанні, що хтось закупить ці листи разом і зробить із них дарунок Пам'ятковій Бібліотеці Рузвелта в Гайд Парк, у стейті Ню Йорк. Цю Бібліотеку побудував небіжчик президент Ф. Д. Р. за свого життя, передаючи їй різні державні документи та свою бібліотеку. Серед теперішніх листів є особисті листи Ф. Д. Р. з хлоп'ячих часів, головно до своєї матери, як теж до деяких політиків у Европі з пізніших часів своєї праці.

ПРОТИ ДОПОМОГИ ЗАХІДНОЇ НІМЕЧЧИНИ ДЛЯ ВОРОГА

Вашинґтон. — Департамент стейту й департамент оборони порозумілися в справі негайного запобіження дальшому пересиланню різних матеріялів з Західної Німеччини до під-сов'тського Китаю. За порозумінням з американським високим комісаром для Німеччини, який тепер перебуває у Вашинґтону, влада випрацювала способи, якими можна буде стримати дальшу практику, обраховану на посилення комуністичного Китаю. Подробиць пляну не виявлено, одначе виявлено надію, що вже незабаром засоби викажуть свою вартість.

ПРЕЗИДЕНТ ФРАНЦІЇ ВІНСЕНТ ОРІОЛ ВІДДАЄ СВІЙ ГОЛОС в недільних виборах до Національної Асамблеї. На кінцевий вислід цих виборів очікує з великим заінтересуванням ввесь вільний світ.

ДЕ-ҐОЛІСТИ І КОМУНІСТИ ЗМАГАЮТЬСЯ ЗА ПЕРШЕНСТВО У ФРАНЦУЗЬКИХ ВИБОРАХ

Париж, 18. червня. — Круґло 19,000,000 французів, або чотири п'яті всіх управнених до голосування, віддали вчора свої голоси, вибираючи нову Національну Асамблею, від якої у великій мірі залежатиме доля не тільки Франції, але й дальший розвиток подій у світі. Самі вибори були змаганням за першенство між партією ген. де Голя, що вперше бере участь у виборах, та між комуністами, що досі були найсильнішою поодинокою партією у Франції. На підставі перших підрахунків ще важко передбачити скільки з усіх 627 місць в новій Асамблеї здобудуть поодинокі партії, але вже тепер вважається за певне, що комуністи втратять багато в порівнянні з попередніми виборами та що партія ген. де Голя здобуде поважну кількість місць і може стати рішальною в міжпартійній грі в новому парляменті. Деголісти в самому тільки Парижі здобули вже 17 послів, переважно коштом комуністів. — Французька преса подає такий тимчасовий вислід з підрахованих вже 10,246,421 голосів поза Парижом: комуністи здобули 2,432,700, або 23,7% голосів; де-ґолісти — 2,227,784, або 21,7%; Народно-республіканський рух — 1,717,110, або 16,8%; соціялісти — 1,564,727, або 15,3%; незалежні — 1,406,196, або 13,7%, та меншу кількість інші партії. На підставі того частинного висліду ще не можна робити кінцевих висновків щодо майбутнього уряду, але вже тепер видвигається можливість, що дотеперішня коаліція республіканців, радикалів та незалежних може бути серіозно загрожена виступом на формально політичну арену партії ген. де Голя, яка між поодинокими партіями здобуде друге місце після комуністів. Ці останні, хоча все ще мають перше місце між поодинокими партіями, виразно втрачають свою силу в порівнянні з попередніми виборами в 1946 році.

ПРЕЗИДЕНТ ФРАНЦІЇ ЗМІНИВ КАРУ МАРШАЛОВІ ПЕТЕНОВІ

Париж, 18. червня. — Вчора, негайно після закінчення виборів, проголошено рішення президента Оріола, на підставі якого кару досмертного ув'язнення у військовій фортеці, замінено маршалові Петенові на постійне задержання в шпиталі або медичній інституції на французькому континенті. — Президент Оріол виніс таке рішення вже два тижні тому, але його задержано в таємниці, — щоб не робити його аргументом у виборчій кампанії. В повідомленні президента теж виразно зазначено, що це рішення винесено виключно на лікарську рекомендацію і його в жадному разі не можна інтерпретувати як політичний крок. Маршал Петен, засуджений свого часу на досмертне ув'язнення за співпрацю з німцями, має тепер 95 років і стан його здоров'я почав в останньому сильно погіршуватися. Він все ще перебуває на малому острові Єу на Англійському каналі і має бути перевезений на континент, як тільки на це дозволить стан його здоров'я. — Допускається можливість, що рішення президента ніколи не зможе бути виконане, бо маршал Петен готов вже не пережити теперішньої недуги.

АЛІЯНТИ ПЕРЕЙШЛИ РІКУ ІМДЖІН

Червоні приготовляються до нового наступу в Кореї

Токіо, 18. червня. — Аліянтські війська в Кореї перейшли вчора ріку Імджін на лівому крилі свого фронту, тоді коли червоні почали знову сильну розбудову фронтових позицій в західній і центральній Кореї, правдоподібно приготовляючись до „третьої фази" цьогорічного весняного наступу, дві перші фази якого були відбиті аліянтами з величезними втратами для ворога. Ріку Імджін перейдено майже на самій 38-мій паралелі в районі, в якому майже не було боїв від часу ворожого відступу зі Сеул. Власне в цьому районі ворог почав стягати нові великі сили і льокальний аліянтський наступ має правдоподібно за завдання вивести ці сили з ладу, або заставити їх до передчасної акції. Під першими аліянтськими ударами ворог теж на цьому секторі почав відступати на північ. — Сильну розбудову ворожого фронту спостерігається теж на центральному секторі в захопленому вже аліянтами „залізному трикутнику" між містами Чорвон, Пйонґанґ і Кумґва, куди ворог непомітно знову вернувся, або виступив зі своїх криївок в лісах. Найбільші ворожі сили розташовані на північ і на схід від міста Кумґва, правдоподібно в підготовці до оборони нової своєї бази Кумсонґ. Теж на південь від цього міста спостережено сильний рух ворожих військ, включно з важкою зброєю. Вміжчасі, аліянтська авіяція безупину бомбардує головний шлях напоперек Кореї між Кумсонґ і Вонсан, що тепер править за головну маґістралю ворожого постачання. Повітряна розвідка рівночасно повідомила про сильний рух ворожого постачання на західний фронт. Вчера знову дійшло до великої повітряної битви в околиці манджурського кордону, де проти аліянтських боєвих літаків виступила більша кількість совєтських боєвих турбо-літаків типу МІГ. Аліянтське командування здогадується, що це може бути вступом до повної повітряної акції ворога. Один ворожий літак був збитий і шість пошкоджено. Всі аліянтські літаки вернулися на свої бази.

Червоні в Кореї Розбудовують Річкову Фльоту

Інчон, Корея, 18 червня. — Аліянтське командування довідується, що червоні в Кореї почали сильну розбудову фльоти парусних суден, т. зв. джонок, правдоподібно з метою використати їх для постачання ріками. Від початку війни аліянти затопили вже велику кількість тих суден. Тепер допускається можливість, що їх знову будується в китайських портах та переслається до Кореї через Жовте море, оминаючи аліянтську бльокаду. Тепер цим суднам дається вже сталеву палубу. Під час дня їх скривається перед аліянтською авіяцією в прибережних гущавинах, а ночами підвозиться постачання на фронт.

ВНУТРІШНІ НЕПОРОЗУМІННЯ МІЖ КИТАЙСЬКИМИ ЧЕРВОНИМИ

Тайпеї, Формоза, 18 червня. — З добре поінормованих національно - китайських джерел повідомляється, що тепер між самими червоними китайськими провідниками існує сильна розбіжність думок щодо дальшої війни в Кореї. Премієр Чу Ен-ляі та ген. Ліу Почень мали б бути між тими, що домагаються відкликання китайських військ з Кореї, тоді як партійний лідер Мао Цетунґ та інші просовєтські провідники обстоюють „боротьбу аж до кінця".

НІМЕЦЬКА ПОЛІЦІЯ ГРОМИТЬ ЧЕРВОНИХ

Бонн, Німеччина, 16 червня. — Західно-німецька поліція розгромила вчора около 2,500 членів комуністичної організації молоді, що намагалися зорганізувати похід до аліянтської головної квартири, протестуючи проти ремілітаризації. Багатьох комуністів побито до непритомности.

СТРАЙК МОРЯКІВ ОХОПИВ ЦІЛУ КРАЇНУ

Тисячі моряків залишили в суботу працю на кораблях, — наслідком чого у пристанях від побережжя Мейн до Каліфорнії стримано кораблі від виходу на море. Три юнії моряків, а саме Краєва Морська Юнія, Добродійне Товариство Морських Машиністів і Американське Радієве Товариство порозумілися припинити працю в п'ятницю опівночі, коли переговори з власниками корабельних підприємств у відновленні контракту на два роки — не увінчалися успіхом. Юнії відмовилися поступитись у таких своїх домаганнях: 40-годинний день праці підчас морської їзди, замість теперішніх 48 годин; 25 відсотків підвишки платні; загально визнані в інших підприємствах вакації для моряків, платні підприємцями до половини їхньої щоденної платні і т. п. Для припинення несподіваного страйку представники корабельних підприємств заповіли свої наради на понеділок.

● **В Москві помер в 52 році життя** відомий совєтський письменник Петро Павленко, що в 1949 році належав до совєтської делеґації на культурно-науковій конференції в справі світового миру, яка відбулася в Ню Йорку. Павленко здобув собі „Сталінську нагороду" за сценарій „Олександер Невський".

ЗАХИТАНА ЗАСАДА НЕ ПІДВИЩУВАТИ ПЛАТНЮ

Вашинґтон. — Рада Стабілізації Платні бореться усіми способами, щоб не допустити до поваленя засади, яку проголосив уряд, а саме що платню не можна підвищити понад 10 відсотків від тієї платні, яка існувала в січні 1953 р. Всілякі ознаки вказують, що підвишка може дійти до 13 відсотків головно тому, що в кількох великих промислах робітники дістали більшу підвишку ніж було передбачено.

Серед боротьби проти підвишки робітничих платень Джозеф Д. Купер федеральний директор Ради Стабілізації Платень для директорів і екзекутивних урядників у різних підприємствах, проголосив, що він змагає до обмеження підвишки платень для того роду людей. Купер твердить, що цю справу треба вирішити так само справедливо, як і в побороровому законі, де військова служба була однаково обов'язкова для синів пекарів і для банкірів і для синів високих урядовців. Директор Економічної Стабілізації Ерік Джансон має найменувати за кілька днів раду стабілізації екзекутивних платень, складену з трьох осіб, яка розглядатиме заяви на підвишку платень, що напливають кожного дня від різних підприємств. Досі остає неполагодженних 750 таких заяв.

В АМЕРИЦІ

● **Ген. Доґлес МекАртур рішуче не буде кандидувати на президента** при найближчих виборах. Це сказав він у відповідь на запит репортера в Остин, в Тексасі.

● **Про вибух атомової бомби підчас досвідів на Евінеток,** конґресмен Ф. Едвард Ебер з Лузіяни сказав: „Я почував себе так, наче б стояв у брамі пекла, заглядаючи у вічність". — Конґресмен брав участь у експедиції на Евінеток з доручення Конґресу.

● **Американські комуністи почали боротьбу за врятування свого „Політбюра"** після накладення тюремної кари на його провідників. Вони видають заклик до „мас", щоб протестувати проти затвердження присуду Верховним Судом ЗДА.

● **$200 коштує одна унція наркотиків,** сказала одна дівчина, свідчення якої відчитано з фонографічних платівок на слідстві в Ню Йорку. Вона заживала 22 пачки, отже від 50 до 60 капсулок щоденно.

● **13,000 лікарів буде потрібно для військової служби** впродовж найближчих десяти років. Такого періоду політичного напруження сподіваються лікарі, які брали участь у нарадах Американського Медичного Товариства в Атлантик Ситі, Н. Дж.

● **Іракська поліція повідомила про** захоплення великого складу зброї і амуніції в домі одного „сіоністичного саботажника".

ВРЯТОВАНО НІМЕЦЬКОГО ВОЯКА, ШІСТЬ РОКІВ ЖИВЦЕМ ПОХОВАНОГО

Варшава, 18 червня. — Комуно-польський уряд повідомив, що там врятовано одного німецького вояка, який був шість років похований живцем в одному підземному німецькому харчевому магазині, доступ до якого німці завалили динамітом під час свого відступу через Польщу в 1945 році. Як польські робітники прочищали завалений великими цементовими брилами вступ до магазину, з нього виповзло дві страшні людські істоти, з величезними бородами і волоссям — як виявилося, колишні німецькі вояки. Один з них відразу впав трупом від серцевого удару, а інший, цілком сліпий, зразу не міг говорити. Його перевезено до шпиталю і він, прийшовши дещо до себе, вияснив, що їх усіх було шістьох завалених в цьому магазині. Двох з них повмирали самогубством після кількох місяців, а двох інших вмерло з невідомих причин. Харчів вони мали доволі, а повітря діставалося до них через непошкоджений вентиляційний отвір, через який теж протікала вода. Крім того, вони мали всілякі напитки в магазині. Свічок їм вистачило на чотири роки і останні два роки вони провели в темноті, внаслідок чого осліпли.

ДОМАГАЄТЬСЯ МІЖНАРОДНОГО СУДУ НАД НАРОДОВБИВЦЯМИ З КРЕМЛЯ

Ню Йорк. — На зібранні естонців, латишів і литовців, що відбулося в Карнеґі Голл в суботу 16 червня, промовляли визначні політичні діячі, між ними сенатор Герберт Лімен, сен. Овен Брустер і член Комісії Переміщених Осіб, Едвард М. О'Конор. Обговорюючи становище, в якому опинилися балтійські держави під совєтською займанщиною, місар О'Конор вказував на ці країни й народи як на приклад, як далеко пішла совєтська система поневолювання народів. Це поневолення з'язав О'Конор у жахливих фарбах, заявляючи, що совєтська система доводить до остаточної трагедії. За ту систему — на думку комісаря — відповідальні теперішні володарі Кремля, які допускаються злочинів проти людства. „Тому мусить прийти неминучий день, коли вони будуть поставлені під міжнародний суд справедливости" за ці злочини народовбивства. Сен. Лімен висловив погляд, що „тотальна війна, а навіть і перемога, не розв'яжуть наших проблем. Вона не запевнить волі, тільки принесе хаос і нужду". — Тому „ми не хочемо світової війни, яка знищить цивілізацію. Війна може бути нам накинена і ми мусимо бути такі сильні, щоб відбити агресію тут і в цілому світі. І треба нам не тільки змагати до миру, але й боротися за мир" — пригадував сен. Ліман. — Сен. Брустер змальовав змагання Демократичної партії до втримання миру при одночасним побоюванні російської агресії, згадавши при тому, що українці — це не росіяни.

КОНАНТ ПЕВНИЙ, ЩО НЕ БУДЕ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Кембридж, Масс., 17 червня. — Президент Гарвардського університету, д-р Джеймс Б. Конант, у промові до випускників із ступенем бакалавра заявив, що він передбачає „добру нагоду" уникнути світової війни і тому дораджував їм плянувати своє життя відповідно до мирних відносин. „Ми будували найкращий плян особистого життя на оптимістичним передбачуванні майбутности, тобто на переконанні, що будемо жити відносно мирним життям. Я схильний піти ще далі і заявити вам, панове, щоб ви ділили в переконанні, що найближчі п'ятдесять років для громадян нашої країни будуть дуже відмінні від минулого пів-сторіччя. Якщо так має бути, тоді є вигляди для різнородних талантів, є потреба людей з характерами, здібністю і піонірським запалом" — висновував Конант. У дальших висновках він признав, що непевне політичне становище впливає на спосіб думання, головно в реакційному напрямку і тому провідні уми повинні змагати до того, щоб за таких відносин втримати засади наукових і громадських вольностей.

АМЕРИКА ЗАПОВІДАЄ ЗАХОДИ ДЛЯ ПОШИРЕННЯ ЕМБАРҐА ПРОТИ КИТАЮ

Об'єднані Нації, 18. червня. — Американський представник в Об'єднаних Націях, Ернест А. Грос, заповів, що Злучені Держави плянують акцію для поширення встановленого вже проти Китаю ембарґа на вивіз стратегічних матеріялів, та домогтися евентуальної повної заборони експорту всіх продуктів і товарів до комуністичного Китаю і Північної Кореї. Америка це вже практикує і вона бажала б, щоб за її прикладом пішли теж інші країни. Злучені Держави переконані, що така міжнародна акція — приспішила б закінчення корейської війни та привернення миру в Східній Азії і мала б великий моральний вплив на оборонну силу інших країн, загрожених комуністичною агресією. Свої акції для нового ембарґа проти Китаю Злучені Держави не плянують безпосередньо, бажаючи насамперед переконатись, як діє частинне ембарґо на стратегічні матеріяли. Грос вважає, що це ембарґо вкоротці буде практикуватися в 100 процентах і що вже тоді Америка робитиме дальші заходи для встановлення повного ембарґа.

ДВА АМЕРИКАНСЬКІ ТУРБО-ЛІТАКИ В ЧЕСЬКИХ РУКАХ

Вісбаден, Німеччина, 18. червня. — Комуно-чеський уряд минулої суботи потвердив, що два пропавші американські турбо-літаки осіли щасливо в Чехословаччині, недалеко Праги. Літаки, один керований американцем і один норвежцем, приділеним для вправ в підпорядкованій ген. Айзенгаверові західно - европейській авіяції, втратили підчас вправ орієнтацію і були змушені приземлитися в комуністичній Чехословаччині. Обох пілотів інтерновано і до цеї хвилини американське дипломатичне представництво в Празі ще не мало можности нав'язати з ними контакт. Американські власті дещо занепокоєні, бо в чеські руки попало два цілком не пошкоджені і модерні американські боєві літака, що могли б відкрити большевикам деякі таємниці виробу тих літаків. Чеські власті повідомили, що вони ведуть слідство для „вияснення обставин" прилету тих літаків до Чехословаччини.

В СВІТІ

● **Про цілий ряд нових прикордонних випадків зі совєтськими сателітами** повідомляє югославський уряд. Болгари мали схопити одного югославського сторожа, а чотирьох румунських сторожів в повному озброєнні втекли до Югославії.

● **1,500,000 урядових службовців** в Італії погрожують страйком, домагаючись підвишки платень. — Страйк насамперед спаралiжував би транспорт.

● **Іранське домагання 75% всіх** приходів Англо-Іранської Нафтової Копанії від 29-березня вважає британський уряд за „майже неприйнятне" та приготовляє свої власні протипропозиції.

● **В Парижі почалася вже шоста** з черги конференція ЮНЕСКО — Виховної, Наукової і Культурної Ради Об'єднаних Націй.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДІН АЧЕСОН

По президенті секретар стейту є найважнішою і найвпливовішою особою, дуже часто таки рішальною у закордонних справах країни. Тому й не диво, що особа Діна Ачесона, теперішнього секретаря стейту, вже давно стала предметом широких дискусій, а то й гострих атак. З ним зв'язують противники політики теперішньої адміністрації (яка вийшла з рядів Демократичної партії і вже так довго при державній кермі) найбільші лиха, що за останні десятиліття впали на Америку, зокрема ті, які постали через потурання комуністичним впливам та кремлівській аґресії. Невдоволені з політики Ачесона не тільки самі республіканці, бо й між демократами чимало таких, що з ним незгідні. Тому також сподівалися великих сенсацій, коли Ачесон стане перед сенатською комісією та коли і його допитуватимуть у справі звільнення ген. МекАртура, Кореї, Китаю, Формози, Ялтинського договору, просовєтських впливів у департаменті стейту і т. п. Одначе так не сталося і сенсацій ніяких не було. Ачесон фактами і документами доказував, що виконано все те, що на думку опозиції повинно бути зроблене. Коли ж йому доказували, що департамент стейту, наприклад у справі Формози сам проголошував у грудні 1949 року, що втрата Формози „не завдала б серйозної шкоди ні Злученим Державам, ні іншим країнам, що стоять в опозиції до комунізму", а тепер він каже щось зовсім інше, то Ачесон спокійно відповів, що це була тільки „пропаґанда", бо на ділі Злучені Держави в той самий час, коли департамент стейту таке проголошував, посилали збройну допомогу китайському націоналістичному урядові на Формозі. Іншими словами, секретар стейту дав зрозуміти, що хто береться критикувати американську закордонну політику, щоб навчився відрізняти „пропаґанду" від „політики", себто, що бувають у державній політиці випадки, де доводиться говорити одне, а робити щось інше... Ачесон дав навіть декому з сенаторів добре відчути, що їхні питання, на його думку, не є питаннями політиків і інтелектуалів. *Тим він наробив собі ще більше ворогів, як в одній, так і* другій партії. Тільки один президент Труман став тепер ще завзятіше по його боці, надавши цьому особливого значення. Простою мовою це означає, що при найближчих президентських виборах, коли Труман *по всякій правдоподібності* знов буде кандидатом, важитиме американська закордонна політика та що президент певний, що американський нарід підтримає якраз політику Ачесона.

Яка складна проблема залишення Ачесона надалі на становищі секретаря стейту, найкраще видно з того, що пише про нього бувший довголітній секретар внутрішніх справ, Гаролд Л. Ікес, який вийшов з того самого урядового середовища, в якому був ввесь час Ачесон. Отже Ікес признає, що Ачесон здібний, принциповий, чесний і патріотичний. Проте, не зважаючи на ті прикмети, він повинен уступити задля загального добра. Найбільшою хибою Ачесона вважає Ікес те, що він „не розуміє людей і не дає себе людям розуміти". Бракує йому „практичної мудрости" і якраз тому він не надається на становище секретаря стейту. Ікес каже, що Ачесон не повинен ждати, аж президент Труман його звільнить, бо він його не звільнить, але повинен сам уступити, з власної волі. Відповідальність за це падає не на Трумана, але на його власну особу. До цього додамо таку малу заввагу: Ікес домагається цієї резиґнації головно тому, що Ачесон є „вязнем" у руках тих, що хочуть втягнути Америку „в смертельну світову війну"...

Як бачимо, не така то легка справа з політикою департаменту стейту, ні з Ачесоном, як секретарем стейту.

ГІРКА ПРАВДА

Правда, зокрема гірка правда, часом дуже „коле в очі" і нею не здобувається ані популярности ані приятелів, щонайменше в першій хвилині. Про те, цю правду треба і муситься сказати, бо тільки правдою можна дійти до кінцевої мети. Сьогодні хочеться звернути увагу на одну таку гірку правду в нашій громаді, закривання або несвідомість якої могла б призвести до катастрофи в нашому громадському житті.

Від деякого часу в розмовах і спостереженнях, в листах і в газетних дописах з усіх громад і місцевостей зустрічається те саме загрозливе явище: катастрофальний упадок жертвенности нашого загалу на народні цілі. Для прикладу можна б навести факти хочби з останньої збірки великодньої писанки для ЗУАДКомітету чи з впливів до Народного Фонду УККомітету. Але пригляньмося одному конкретному фактові:

Минулого четверга відбулися в Ню Йорку перед-ліквідаційні збори Громадського Комітету, що в дні 3-го червня влаштував пам'ятну маніфестацію в 25-ту річницю смерти гол. от. Симона Петлюри. Звіт із самої маніфестації був справді імпозантний. Коло 4,000 приявних, взірцевий порядок, прекрасно удекорована заля, знаменита програма, все під знаком соборности, на сцені і між публикою. Підготовка маніфестації коштувала комітетові багато труду і чимало видатків, але це мінімальне в порівнянні з успіхом. Сам виступ конґресмена Керстина та сміливий голос цього члена Американського Конґресу з засудом большевизму, з доманням зірвати дипломатичні стосунки зі Совєтським Союзом та його гарячий заклик до американської публічної опінії в користь допомоги українським визвольним змаганням — вже це саме заслуговувало б на найбільший труд. В додатку, як це в останньому повідомлено, конґресмен Керстен вніс до Конґресового Рекорду повний текст маніфестаційної промови голови УКК, проф. Л. Добрянського. Це чи не вперше в американському Конґресі прославлено ім'я першого героя українського національно - державного відродження та вказано на перманентну вартість його ідей і його боротьби для цілого волелюбного світу.

Отже, праця Комітету не була даремна, успіх Маніфестації — безсумнівний. Але тільки моральний успіх, бо цілком іншою мовою говорить фінансовий звіт з маніфестації. В цьому випадку нас обходить тільки рубрика: пожертви. Вступ на маніфестацію був безплатний. Натомість під час маніфестації переведено збірку, яка дала у висліді 1,272 доляри і 45 центів. З продажу жетонів з погруддям Головного Отамана було $562.50, деякі „дрібні" з продажу листівок і т. п., так що загальний прихід з маніфестації, без покриття видатків, виносив точно $1,928,42. Так ствердив касієр Комітету. І в цьому криється чи не найбільш гірка правда нашого теперішнього громадського положення, тим більше, що це не є відрубне, але загальне явище в усіх громадах.

На маніфестації було приявних кругло 4,000 осіб, в цьому абсолютна більшість новоприбулої політичної іміґрації. Зложено на залі 1,272 доляри, отже приблизно по 30 центів, або — кругло кажучи — кводра на особу. В зложених конвертах була деяка кількість по десять і п'ять долярів, більша кількість по доляру і „решта дрібними" — по пів доляра, кводрові да даймам і ніклям, а то й центами. Але й тих не всі приявні зложили.

Думаєш про це, і вогонь сорому палить лице за той злиденний кводер, яким ми виявляємо свій патріотизм та за який хочемо збудувати українську державу! Який жалюгідний образ творили ті патріоти, що нагло почали виходити зі залі, як тільки проголошено збірку! На це немає жадного виправдання! На залі була приявна в більшості свідома і патріотична публіка, між якою вже є тільки одиниці, які з будь-яких причин не працюють або не заробляють стільки, щоб могти дати на народну ціль. Більшість навіть з новоприбулих вже мають конта в банку, деякі вже покупували „гавзи" і „кари", не кажучи вже про давніших іміґрантів. Скільки у нас тепер шуму-крику, скільки високих патріотичних фраз лунає з кожної сцени, скільки критики, плянів, організацій! Але як прийдеться зложити пожертву на народну ціль — маєте кводра, якщо взагалі маєте!

Маємо всі підстави твердити, що це не відноситься тільки до Ню Йорку, але до більшости наших громад. До цього долучується ще таке явище: В багатьох громадах, крім існуючих вже організацій, створено більше чи менше нових, або їх відділів. Відбуваються імпрези, збірки і взагалі „рух", але досі тільки в поодиноких випадках зустрічається публічні звідомлення і розрахунки. Більшість організацій самі використовують або задержують зібрані гроші. Ще далеко не всі організації не тільки не переслали до центральних установ зібрані гроші, але й самі не стали членами та не вплатили своєї вкладки. Це є теж одною з причин, що впливає на зменшення жертвенного загалу, а сумарично творить цю загрозливу проблему, на яку звертаємо увагу.

Підкреслюємо, що ці явища треба вважати за найбільш гірку правду в нашому громадському житті, що сьогодні ще більше ніж будь-коли залежить від жертвенности нашого загалу. Нічого не доможуть навіть найбільш приятливі конюнктури, безвартісною пустомельщиною залишаться всі найбільш крилаті фрази, якщо у нас не буде такої самої і постійно збільшуваної жертвенности на народні цілі. Колись будовано церкви і народні доми тут і в старім краю, висилано допомогу Просвіті, Рідній Школі, інвалідам, визвольній боротьбі та жертвувано на сотні інших загальнонародних цілей. Сьогодні вони в більшості відпадають, бо окупант відгородив залізною заслоною Україну від нашої допомоги. І тому її треба сконцентрувати на розбиття тої заслони, на політичну акцію тут і у вільному світі, на максимальне розголошення правди про Україну, на допомогу тим нашим братам і сестрам, які допомоги потребують і яким можна допомогти.

Сьогодні ми маємо справді небувалу досі конюнктуру і небувалі можливості, але все це наніщо не здасться, як не буде відповідної фінансової бази для їх використання. В кожній акції і на кожному кроці потрібно грошей і щераз грошей. Ми всі разом мусимо переломити той загрозливий стан, що заіснував сьогодні і справу жертвенности на народні цілі поставити на першому місці. Жертвенність і конкретна конструктивна праця по громадах, а не пусті слова, мусять у нас знову стати мірилом патріотизму.

Микола Чубатий.

Червоно-жовта загроза

Ще перед першою світовою війною, коли в Европі народилася нова наука геополітика, себто наука про світову політику, стали німецькі геополітики звертати увагу на загрозу для Европи з боку жовтої раси, конкретно з боку Китаю. Ту загрозу стали називати Жовтою Загрозою. Були це перші роки періоду відродження Китаю, яке започаткував творець китайської республіки д-р Сун-Ят-Сен по усуненню манджурської династії з цісарського трону Китаю.

Саму жовту небезпеку того часу ніхто надто поважно не трактував; вважали її скоріше мріями вчених пророків, ніж близькою дійсністю. Автори погляду про жовту небезпеку говорили, що відродження жовтої раси Китаю під проводом Японії розвинеться у великий наїзд китайських полчищ на Европу, які заллють старий континент і положать кінець періодові европейської цивілізації. Наїзд Джінґіс-хана на Европу 700 літ тому, що дійшов тільки до Шлезька і заломився, був немов пробою жовтої раси опанувати Европу. Відроджений Китай, зорганізований Японією, підіб'є Европу, говорили геополітики.

Мрійливі погляди німецьких вчених стають нині вже далеко яснішими та далеко ближчими, як здавалося 40 літ тому, тільки що не Японія а Росія стала організатором розбурханого Китаю. Відродження Китаю йшло двома шляхами — шляхом китайського націоналізму та китайського революційного комунізму. Китайський націоналізм бажав співпрацювати з народами західної европейсько - американської цивілізації. Китайський націоналізм також противився якимнебудь привілеям европейців чи американців на терені Китаю; антиколоніяльні настрої були так само власністю націоналістів. Одначе, бачучи економічну відсталість країни та її розбиття, маючи в додатку затяжну боротьбу зі своїми комуністами, націоналісти бажали національну революцію і відродження китайського народу перевести в приязній співпраці з західним світом.

Китайські комуністи прийшли до влади у боротьбі з за-

(Закінчення на стор. 3)

О. Несіна.

АНГЛІЯ ЧИ АМЕРИКА?

(Полеміка двох учених)

В журналі "Look" ч. 9 і 10 відбулася цікава дискусія між двома вченими — англійським і американським. Англійський математик і філософ Бертран Расел, який бував нераз в Америці й викладав в американських університетах, добре ознайомлений з тим, що думають в Америці про Англію. Як такий він написав до цього журналу статтю п. н. „Що помилкове в думках американців щодо помилок Британії".

На цю статтю відповів проф. Гарвардського Університету Крейн Брінтон.

Расел починає свою статтю з того, що стверджує важливу різницю в поглядах Америки й Англії на політику щодо комуністичної небезпеки і закликає до взаємного порозуміння, яке в теперішній ситуації прямо конечне.

Він висловлює побажання, щоб американці усвідомили собі, що Англія так само рішуче й незмінно, як і Америка, проти панування Росії. В певних колах американців, за словами Расела, є тенденція розглядати сучасну англійську політику, як політику умиротворення. Расел заперечує це і пояснює, що англійці навіть більше ніж американці мають підстав боятись російської експансії, бо вони знають, що коли б війна вибухнула, то було б тяжко перешкодити росіянам захопити континент Західної Европи. Більшість англійців вірять, що росіян, подібно до Гітлера, зупинять на березі Ламаншу, але руїна, яку вони зможуть робити з повітря, буде жахлива. Лондон і всі індустріяльні центри можуть бути цілковито знищені. „Я не маю сумніву, — продовжує Расел, — що кінець-кінцем Америка переможе, але якщо тим часом Росія дістане скарби Руру, Бельгії і Північної Франції, індустріяльна перевага Америки буде багато менша ніж тепер. Беручи сталь за базу, ми переконані, що Рур, Бельгія і Північна Франція мають разом виробну потужність приблизно таку саму, як у всьому СРСР. Тому коли Росія захопить їх, її потужність майже подвоїться. Це буде більше ніж половина того, що є в Злучених Державах". З цих чисто військових міркувань, додає Расел, дуже важливо перешкодити Росії захопити Західну Европу.

Расел далі пише, що англійці збентежені такими промовами, як промова сенатора Роберта Тефта, в якій він пропонує Америці захищати від комуністичної експансії азійські й африканські країни, чого не пропонує щодо Західної Европи. Тим часом за словами Расела, не тільки англійський уряд, але й усі партії в Англії тієї думки, що всякі оборонні готування проти можливої війни мусять бути зконцентровані в найбільш критичних частинах світу.

„Ми не думаємо, що можна вести війну з одним Китаєм — продовжує Расел — бо ми переконані, що коли сили Заходу будуть серйозно зайняті в Східній Азії, Росія скористається нагодою захопити Західню Европу. Ці підстави (які не є єдиними) примушують нас давати перевагу політиці замирення в Азії".

Расел пише, що є американці, які думають, що соціялістичний уряд Англії прихильніше ставиться до росіян ніж американці. Расел зразу ж заперечує це, твердячи, що всі партії Англії вірять у демократію так як і американці, що всі ставляться з відразою до тоталітарної тиранії Кремля і що всі ненавидять російський імперіялізм та бояться його.

Далі Расел пояснює тим американцям, які, буцімто, обвинувачують Англію в тому, що вона мало посилає військ до Кореї, що англійська армія в сучасний момент невелика і біля 4/5 її зайняті в обороні різних частин світу проти комунізму. Англійські війська є в Малаї, Гонґ Конґу і різних частинах Африки. І коли б почала Англія воювати в Китаю, то всі ці ґарнізони мусіли б бути дуже підсилені, але й тоді були б недостатніми. Коли б Англія втратила контролю над Малаєю, була б катастрофічна нестача кавчука й олова.

Він обвинувачує американську пресу в навмисному перекручуванні і перебільшуванні економічних труднощів Англії з часу приходу леболристського уряду до влади. „Я зустрічаю американців, які мають найфантистичніші поняття про умови в Англії. Візьміть, наприклад, харчі. Це правда, що з того часу, як почалась війна, люди, які звикли надміру їсти, були змушені їсти не більше ніж потребує здоров'я. Але головна частина населення харчувалась ліпше за останні роки ніж раніш. Кожний американець, який читав вашу пресу, був би здивований, якби пройшов через кілька найбідніших кварталів Лондону і пошукав дітей з слідами недоживлення. Раніше, коли британський уряд був такий, який подобався нашим реакціонерам, він міг знайти багато таких фактів. Тепер він не знайде жадного".

Далі Расел скаржиться на американців за те, що вони, нібито, уявляють Англію менш демократичною ніж Америку і бачать в Англії більше соціяльної нерівности ніж в Америці. На його погляд, якраз навпаки: Англія більш демократична і соціяльної рівности в Англії більше ніж в Америці. Як приклад він виставляє той факт, що в Англії простий робітник став державним секретарем, що неможливе в Америці. Він говорить, що американські романи повні снобізму, який був в Англії 100 років тому.

Далі Расел закидає американцям тенденцію приписувати всі наукові винаходи своїй країні. І робить висновки, що, навпаки, передові нові ідеї належать Европі. „Раніше — говорить він — англійці були винні в непростимій зухвалості щодо Америки. Тепер Америка управляє водами і зухвалість пересікає Атлантику з морською могутністю".

На закінчення своєї статті Расел радить не загострювати всіх суперечностей, а навпаки, вивчати заслуги один одного більше ніж провини, бо для рятунку людства суттєво, щоб Америка й Англія співробітничали без тертя. Він гадає, що Америка перевищила всі інші країни в здатності винахідливого використовування ідей і техніки, але, що Англія так само перевищила Америку в силі винаходів нових ідей, які можуть стати базою майбутньої техніки. „Для нас і для світу ми маємо зробити великі справи. Хай нам не бракує взаємного порозуміння".

Так закінчує свою статтю Расел.

(Кінець буде).

М. Міллер.

ОЗБРОЄННЯ УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКА КНЯЗІВСЬКИХ ЧАСІВ

Давнє українське озброєння являє собою значну своєрідність в порівнянні до озброєння сусідніх народів. Його основні особливости були пов'язані з легкокінним характером війська і обумовлені загальними історичними обставинами. В озброєнні були раціонально злучені риси західньої військової культури зі східними. Східні елементи озброєння надавали йому характеру найкращого пристосування до легкокінної степової війни. Західні елементи творили це озброєння вищим технічно за озброєння степових варварів. В історичному перекрої бачимо таку загальну картину розвитку та зміни. В ранньокнязівські часи 9-10 ст., озброєння на Україні було цілком европейського типу. Далі, в 11-12 ст., під впливом безперервної боротьби з кочовиками, зброя набуває мішаного, переходового характеру. З 13 ст. витворюється остаточно тип української зброї, в наслідок злучення та переоблення рис так західних, як і східніх. Ця зброя, найбільш пристосована та придатна для легкокінної степової війни, в основному переживає в українському війську через Литовський та Козацький періоди історії України, аж до кінця 18 ст., зберегаючи основні риси в інших козачих військах аж до початку 20 ст.

В Ранньокнязівські часи українська зброя була цілком европейського типу і значно відрізнялася від тюрської. Літопис переказує напр. цікаву легенду про те, як це в половині 9 ст. хозарські військові загони, посуваючися на захід, дійшли українського племені полян над Дніпром. Паляни дали їм данину „від дима-меч". Як хозари повернули до дому й показали ту данину своєму князеві, то його старшини-радники сказали: „Не добра дань, княже. Ми ся доіскахом оружьєм єдиною стороною остромь, рекше саблями, а сих оружьє - обоюдуостро, рекше меч". З цього ті дорадники зробили висновки, що люди, які володіють такою обоюдогострою зброєю, завоюють усіх сусідів і будуть над ними панувати. В іншому місці Літопис сповіщає, що під час замирення з Печенігами р. 968, київський воєвода замінявся з печенізьким князем зброєю: „І подаста руку межю собою. І вдаста печенізький князь Прітичу конь, саблю, стріли. Он же дасть йому броню, щит, меч". Надалі українське озброєння набуває все більш та більш східного характеру. В мініятюрах Кеніґсберзького літопису бачимо шабель вже більше, ніж мечей, а з 13 ст. українське озброєння остільки вже відрізняється від европейського, що викликає великий подив німців.

Зброя одного типу й форми, відрізнялася якістю в князів, бояр та дружини, від такої ж зброї земського війська. Озброєння оборонне складалося з металевих шолома, панциря та щита.

Панцирі були лускаті й складалися з грубої сорочки з нашитими на неї рядками залізними платівками-лускою. Пізніше набули деяке розповсюдження й кольчуги, що являли собою сорочки з дрібних сталевих кілець. Панцирі були західного походження, очевидно робились й на Україні, кольчуги ж були східнього походження і на Україні не виироблялися. З 13 ст. натомість зустрічаються вже більш панцирі полекшеного типу, з грубої шкіри, або з грубої тканини, гаптованої на бавовні. В дальшому, з появою вогнепальної зброї, металеві панцирі зникають зовсім, зустрічаючись, як і мечі та булави, в якости традиційних святочних клейнодів королів, князів та воєвод.

Шоломи металеві мали своєрідну українську форму трохи опуклих видовжених конусів, з короткими простими припопами (крисами), або з видовженою передньою частиною, яка вкривала чоло та ніс, лишаючи півокруглі витинки для очей (личина). На передній стороні шолома, на всю його височінь, уміщалося золочене виображення Св. Юра Переможця, Михайла Архангела або ще яке, в рямці орнаментованій, з написом навкруги. Іноді по місцях, або по всьому шолому, ритий та золочений орнамент рослинний, „травами". Тому в старій українській літературі князівські шоломи завжди мають епітет „золотий", або „золочоний". Українські шоломи значно відрізнялися так від европейських, як і від московських того ж часу. Европейські того часу мали форму стятого конуса з витинками для очей, що вдягалися на голову як відро, мало не до плечей, або кулясті, що вкривали всю голову, з заборолом граткою перед обличчям. Російські мали цілком східню форму півкулі (ерихонка) або сталевого кругальця на тім'ї з сталевою мережкою ззаду та з боків, майже до плечей (мисюрка). Половецькі шоломи Слово о полку Ігоревім називає „аварськими", вказуючи тим на їхній кавказький виріб. Авари та лезгини в Дагестані, з часів Геродота і досі славні своїми металевими виробами, особливо зброї.

Земське військо з міщан та кметів, також мало частково залізні панцирі, кольчуги та шоломи, які звичайно як цінність переходили з покоління в покоління. Тому зброя дуже рідко зустрічається в давніх похованнях. Лише князів ховали завжди з мечами. Основна ж маса народна вживала повстяні ковпаки на залізному рештуванні, та панцирі з двох шматків грубої шкіри, що вкривали груди й спину, або сорочки, гаптовані на бавовні. Ці полекшені панцирі поволі витискують металеві. З 13 ст. на коней також вдягають шкіряні личини, що вкривають голову, та шкіряні запаски, що вкривають груди.

Озброєння західно-европейської кінноти тих же часів, було дуже важким. Воно складалося з сталевого убрання, що вкривало рицаря з голови до п'ят. Сталевою бронею була вкрита голова й груди коня. Тому й коні були величезні й тяжкі. Залізом був окутий і спис, великі й тяжкі були й мечі. Озброєння цих „кінних танків" було остільки важким, що лицар, збибий з коня, не міг стати на ноги без сторонньої допомоги, а до бою його озброєння віз окремо на коневі джура (паж). Ця найтяжча кіннота йшла до бою суцільною лавою в формі „свинячої голови" (свинхувуд), розтинала та роздушувала ворога своєю вагою. Але для маневреного бою свиняча голова не надавалася зовсім, бо пересувалася повільно, не могла перешикуватися в бою і оберталася повагом, всією фігурою. Вона була дуже чутлива до ударів збоку та з тилу і до боротьби з легкою кіннотою не надавалася.

(Продовження буде).

о. Іван Чинченко

ДВА ФАКТИ ПРО СОВЄТСЬКИЙ БЛАХМАН

1. Як у Севастополі зустрічали турецького премієра.

Подія ця відбулася 1932 року в місті Севастополі в час, коли на Україні та Північному Кавказі починався жахливий голод. По містах хліб розподілявся дуже мізерними пайками на картки, а по селах нарід починав вмирати голодною смерттю. Балачки про голод розцінювалися як контрреволюція і каралися тюрмою та засланням на північ і в Азію.

До СССР приїжджали із-за кордону різні діячі, журналісти й делеґації робітничих організацій. Зустрічі для закордонних гостей влаштовувалися величаво, але рух гостей був обмежений. Для закордонних гостей були спеціяльні фабрики, колгоспи, радгоспи, магазини, робітничі клюби, де працювали спеціяльно приготовані до того люди. Лише вони могли говорити з закордонними гостями. Коли були випадки, що відвідувач із закордону пробував говорити з робітником, то останній перелякано тікав, бо на другий день та особа, що говорила з закордонним гостем, сама була вже „гостем", але... в НКВД.

В такий спосіб дурили і прем'єра Турецької Народної Республіки.

Комедія ця відбувалася в квітні місяці 1932 року в місті Севастополь, коли Туреччина і СССР були ще „приятелями". З якою метою Голова Уряду Турецької Республіки приїздив до Росії, авторові цих рядків невідомо. Як йому готували шлях з Одеси до Москви — так само невідомо. Як приймали в Москві і показували „щасливе і заможне" життя в комуністичній Росії, можна лише догадатися. Але те, як дурили Голову Уряду заприязненої держави в Севастополі, автор цих рядків знає, бо був живим свідком.

Ще в Москві, перед поворотом прем'єра Туреччини з Москви до Севастополя через Харків, було визначено на яких станціях мав зупинятися потяг, і звичайно, ті станції були приготовлені, як була приготовлена і станція в Севастополі.

За два дні перед приїздом турецького прем'єра, в Севастополі була гарячкова підготовка до прийняття гостя. Залізнична станція Севастополь, що була давно ремонтована і зовні та всередині була брудна, за одну ніч оновилася, скрізь очищена, помальована, а в залях і в коридорах художньо розмальована. Замість старих примітивних меблів появилася комфортабельна дорога мебель. На стінах були порозвішувані дорогі музейної рідкости картини, що були забрані з міського художнього музею, а частина картин була привезена з міста Сімферополя, тоді столиці так званої Кримської „автономної Республіки". На пероні й коридорах, в залях, буфеті та ресторані станції було багато зелені та прекрасних квітів, перевезених із місцевого наукового ботанічного саду. В буфеті та в ресторані, замість простенької примітивної посуди, появилася срібна посуда. Взагалі... все було уладжено дуже роскішно, комфортабельно.

Із вояків-моряків готували спеціяльну почесну варту для зустрічі достойного гостя. Автор цих рядків, після закінчення Університету, відбував у Севастополі обов'язкову військову службу... і як соціяльно і політично надійна особа, був призначений до команди цієї почесної варти, що на залізничій станції мала зустріти гостя із закордону. Перед приїздом турецького прем'єра до Севастополя, до касарень військової частини були спроваджені найліпші перукарі Севастополя та Сімферополя, обов'язком яких було відповідно приготувати членів почесної варти. Перукарі підстригали, голили, масажували обличчя воякам, та освіжували такими спеціяльними парфумами, яких у продажі я не зустрічав. Видали новий одяг з матеріялу значно ліпшого, як завше мали вояки. Ранком перед відправкою на залізничну станцію, обризкали французькими парфумами.

На залізничній станції не хотілося вірити, що бачили очі. Кожний вояк лише дивився на іншого, але говорити не насмілювався: одне необережне слово і по розмовцеві й слід би загинув. Крім того, що ми бачили назовні і всередині станції, ми бачили, що в буфетах станції на столах лежали купами дуже білі булочки з ціною передреволюційної Росії — 3 і 5 копійок кожна, хоч білих булочок населення СССР не бачило вже від 1928 року. Чорний хліб в самій мінімальній кількості дуже строго розподілявся по картках. Булочки значно гіршої якости були лише в буфетах військових частин, куди не мали доступу цивільні особи, і то... по ціні 1 рубель 20 копійок. Виставочні ціни в зв'язку з приїздом турецького прем'єра були зменшені в 25 і 40 разів. На столах буфету ми бачили великі купи високої якості сиґарет так само з передреволюційною ціною. В ресторані і в буфетах було багато високої якости кавказьких і кримських вин.

На пероні було з 40-50 прекрасно вдягених осіб з гарними шкіряними валізами: „чекали на потяг". Таких валіз я взагалі ніколи не бачив в СССР. В дійсності, це були не пасажири, а спеціяльно приготовлені особи, щоб показати прем'єрові туреччини совєтських пасажирів. За кілька хвилин перед приїздом турецького прем'єра в станцію впустили понад сотню гарно зодягнених осіб із дітьми, що мали грати ролю звичайних випадкових пасажирів; всі вони зайняли місця згідно з призначенням і розписом. Частина засіла за столи в буфетах, а їм розносили „замослену" їжу офіціянти, зодягнені так, як я бачив лише на екрані кінотеатру в картині з „буржуазного" життя. Так зодягнених офіціянтів я не зустрічав у найліпшому ресторані міст Одеси, Києва, Харкова та Севастополя.

Все це були спеціяльно вишколені для цієї мети довірені й перевірені люди.

Нам воякам учасникам почесної варти під загрозою військового суду було заборонено купувати те все, що було приготовлене для замилювання очей турецького прем'єра.

В цей саме час залізнична станція і вулиця від залізничої станції до будинку міської управи на 2-3 кілометри була оточена поліцією (міліцією), щоб ніхто з мешканців Севастополя не міг дістатися до вокзалу і щоб гість не бачив мешканців міста в їх реальному вигляді.

Нарешті прибув довгожданий гість, зустріли його члени уряду Кримської Автономної Республіки, голова міста Севастополя та представники вищого командування збройних сил Чорного моря.

Як тільки гість у супроводі тих, що його зустрічали, відїхав до міста, все те, що було приготоване в буфетах станції і частина картин і квітів, було перевезено до будинку оперного театру, де на честь гостя була влаштована вистава якоїсь опери. Але відвідувачами опери були ті самі люди, що перед приїздом прем'єра збиралися „від'їздити" з міста Севастополя, і ті, що були присутні в ресторані й при буфетах на станції Севастополь.

Гостив прем'єр у Севастополі одну добу. Куди його возили і що йому показували, а взагалі як його ще дурили, не було відомо для автора цих рядків. На другий день турецького прем'єра провожали до Туреччини з великими почестями. Відвозили гостя найліпшим на Чорному морі — пасажирським пароплавом — „Червона Грузія". Крім прем'єра на пароплаві були лише ті, що проводили його, та на верхній палубі була почесна варта (в тім числі і автор цих рядків). Для породи проводили гостя всі військові кораблі з усією командою на верхній палубі корабля, підводні човни над водою, в повітрі — літаки... З такою парадою проводили якихось 18-20 кілометрів. Коли пароплав з прем'єром був на віддалі однієї милі від Стамбулу, турецького прем'єра забрав до берега турецький урядовий човен.. Нам усім учасникам почесної варти, в тім числі й офіцерам, не дозволили висісти на беріг... щоб ми не бачили як живуть люди в „буржуазних" державах.

Як ми повернулися до Севастополя, увесь парадний одяг від нас відібрали до нитки, бо... він буде потрібний ще для іншої подібної паради.

(Докінчення буде).

Степан Куропась

ШІКАГОВСЬКА ХРОНІКА

Студентські вечерниці влаштували в нас Українська Студентська Громада і КОДУС (Комісія Допомоги Українському Студенству). Українські студенти американського роду досі не належать до цієї симпатичної організації. Питають мене новоприбулі студенти, як залучити американсько - українську молодь в ряди студентської організації, і на це я відповіді не маю. Не було в нас студентської організації, ніхто студентами не журився. Росли, як билина в полі й так виходили в люди, а потім зникали з українського горизонту.

Правда, були на вечорницях українські дівчата американського роду та не було взагалі хлопців. Дівчат легше притягнути до української організації зокрема тоді, коли в ній домінують хлопці.

Віча Українського Народного Союзу, що відбулися минулого місяця на Ворнсайд, Пулман, Гемонд, Ґері і Гарвей, розбурхали українців у тих громадах. Жив собі народ там спокійно, ходив до українських церков, часом на місцеві сходини, і думав, що виконує свої обов'язки. З нагоди союзових віч вийшло на верх богато нових справ. Про всі ті справи була мова на союзових вічах, на яких виступали головний організатор Дмитро Вілецький, головний радний Тарас Шпікула й підписаний. Найжвавіші дискусії були в громаді Гемонд, Інд., де є чимало людей, що пройшли рай сталінської конституції і сибірські каторги царства трудящих!

Громада в Гемонд, Індіяна, була мало відома в Америці. Мало знали про неї навіть шікаґовські українці. За останніх шість літ відколи було там віче УНСоюзу, громада змінилася до непізнання. Церковна будівля, що тоді містила в собі і церкву і залю, так змінилася, що тепер виглядає як церква з гарним новим мурованим приходством при Колюмбія Евню. Перше враження таке, що в громаді є добрий господар, бо й церква й інші прибудівлі чистенькі, вимальовані, а подвір'я позамітане. Громада докупила трохи площі. Люди виглядають добре й добре заробляють: Гемонд це промислове місто і заробітня платня там найвища в Америці. Навіть новоприбулі там уже добре загосподарувались і багатіють. Зі старих брати Грицаки ведуть перед не лише в громадському життю, а й в своїх власних підприємствах. Обидва вони мали вже різні бізнеси, а тепер мають ґросерні, але які ґросерні! Саме оглядав я новий будинок такої ґросерні п. Грицака, яку він збудував коштом 190 тисяч долярів. Самі холодильні коштують 30 тисяч, товару треба буде на 50 тисяч долярів. За кілька тижнів ця ґросерня, що (вона входить до сітки „Мідвест") буде мати „ґренд опенінґ", на який я думаю привезти з Шікаґо наших директорів Центросоюзу, Народної Торговлі й Повітових Союзів. Може по оглядинах того роду бизнесу дістануть вони інші думки спасенного характеру. — Голова 107-го відділу п. Солян, один з великої родини Солянів лемківського походження американського вже роду. Говорить по українськи і заявив, що почуває себе щасливим, пізнавши якого він роду; колись він уважав себе за австрійця, бо батько з Австрії приїхав! Він має величезні склади вугілля, має цілу колону „булдозів", що риють землю, вивертають дерева й будують що треба. Гемонд фактично має українських багачів і нехай сховається Шікаґо. А гемондський парох о. Дармоць всім верховодить й живеться йому як у Бога за дверима.

Треба молодечих відділів УНСоюзу, твердять у громаді дійсно молоді ще люди (а не „ют", що перейшла вже сороківку). Колись повставали в Америці молоді відділи УНСоюзу, які мали підтримку старшого громадянства, а Батько Союз оточував їх окремою опікою. Та люди тодішньої „ют" тепер уже не „ют" і в молодечих відділах нарікають, що старі не дають їм влади. Це нормальне явище в кожному суспільстві. Але засновувати нові молодечі відділи недоцільно, бо ж і вони колись постаріються. Отже молоді мусять боротись за владу і признання, а перестарілі мусять здавати позиції. Все це треба робити на зборах, зокрема на річних зборах, де є нагода для перебирання влади. Всяке інше перебирання влади і нарікання, що нема молодечих відділів, не витримує критики.

Академії в честь Коновальця й Петлюри, які влаштувало ОДВУ, і окрема ще академія в честь Петлюри, влаштована Об'єднанням Вояків, відбулися у нас на протязі останніх двох субот. На першій було 500 людей (пів на пів старої і нової ґенерації), на другій 300 людей переважно з кругів ДОВРУС'у, Об'єднання Вояків і УРСоюзу. На першій академії дуже змістовний і глибокий реферат виголосив д-р Вассиян. Біда тільки, що новоприбулі наші промовці не можуть зрозуміти, що півторагодинні реферати — в Америці не осягають цілі. Пані Дачишин деклямувала на обох академіях вірші Т. Курпіти в пам'ять обох вождів. Реферат про С. Петлюру виголосив б чотар УГА п. М. Баран. Хор „Сурма" співав на другій академії С. Петлюри, відмовився співати на першій. На першій академії був висвітлений фільм з часів Директорії й наших визвольних змагань того часу. Чому 800 людей які були на обох академіях, не могли разом віддати шану нашим двом вождям недавної минувшини — відповісти ніхто не може. Можна було заощадити видатки, заощадити й енерґію, впорядчиків і учасників (пані Дачишин, пані Плешкевич, д-р Рудавський, проф. Білогруд), а гасло „Дві постаті — одна ідея" на одній академії звучало б красномовніше.

Об'єднання Українських Ветеринарних Лікарів відбуло свої річні збори в суботу, дня 26 травня. Зі звітів голови Об'єднання доц. д-ра Р. Барановського, секретаря д-ра Яструмбського і скарбника д-ра Сениші виходить, що Об'єднання гуртує разом 135 членів в Америці, Канаді, Арґентині, Бразилії, Чіле, Тунісі і в Европі. 55 ветлікарів не подали заяв у члени, а 33 ветлікарів свідомо оминають об'єднання. Об'єднання видало вже 4 числа Інформативного Листка, робить старання у Вашинґтоні в справі нострифікації дипльомів, дбає про допомогу вдовам померлих членів, брало участь у з'їзді американських ветлікарів у Фльориді і т. д. Діяльність організації була велика, коли зважити розпорошення членства по всьому світу. З'їзд вітав від УКК п. Ничай, а від УНСоюзу — автор цих рядків. Д-ра Р. Барановського перевибрано гологоловою. По нарадах в залі Української Бесіди відбувся товариський вечір із часм.

Український Спортовий Клюб „Леви" на протязі своєї півторирічної діяльности здобув собі у нас не лише славу серед своїх і американців, але й цілу армію прихильників й обожателів. Головно новоприбулі наші люди йдуть щонеділі на змагання „Левів" і там на грищах триюмфують разом зі спортовцями коли виграють, або сумують в разі невдачі. Зі старих мало хто ходить на футбольні змагання „Левів".

Великий шікаґовський щоденник „Шікаґо Трибюн" пише про „Левів" у недільному за 3. червня числі, що „Леви" це найбільш зрівноважений спортовий клюб мейджор дивізії, який конкурує зі Словаками й „Орлами" за перше місце в дивізії, а його грачі Куцан, Кузик, Пундир і Шаназаріян певно будуть в дружині, що має грати зі Шведами (з Европи) в днях 19 і 24 червня.

Ай ем ен амерікен дей святкували різні національні групи різно. Литовці мали різнородну програму в парку Витовта на 115-ій і Крафорд, де говорили консул Джавардіс, суддя Зуріс, повітовий скарбник Бренза і інші. Норвежці отаборилися в Гумболд Парку, де святкували свято норвежської конституції. Чехи зібралися коло свого Гавлічка-Боровського в Доґлас Парку, де нарікали на свою долю і братів — русів, яких вони донедавна обожнювали.

Українці маршували по Левіт Стріті, а закінчили в Шопен Школі, де говорив ген. Клайн. На жаль, не було орхестри. Велика шікаґовська громада мала колись добру орхестру, якою керував кап. Барабаш. З його відходом від громадського життя перестала існувати й орхестра. А шкода!

Нова статистика стейту Іллиной показує, що кожна друга родина має свій власний дім. Число домовласників збільшилося за останніх 10 літ на 43%, число домів збільшилося на 15%, а населення збільшилося лише на 9%. Пересічна величина родини — 3 особи, отже зменшилась на дві десяті відсотків. Пересічний чинш у стейті на одну родину виносить 43 дол., а ціна пересічного родинного дому — 8700 долярів. Цифри, як бачимо, дуже задовільні, число домів зростає скоршим темпом як число населення. Чому бракує мешкань і чому новоприбулі люди платять ренти за пивниці й горища — статистика не пояснює, бо про це не знає.

Забагато імпрез, кричать наші люди, і неможливо нам бути на всіх. Доходить до того, що маємо 2-3 імпрези щонеділі, а що забракло вже і неділь, маємо імпрези і в суботу, чого досі в нас не бувало. Маємо богато імпрез, академій, відчитів, концертів, але всі вони не лише щодо числа учасників, але й програми виходять дуже блідо. Дійде до того, що люди перестануть взагалі ходити на імпрези, бо годі з обов'язку ходити що-суботи й неділі на безліч імпрез в честь відомих й невідомих героїв, народніх мучеників і національних свят. Всіх тих героїв можна раз на рік вшанувати порядним концертом, з якого й дохід буде, буде і слава тим, що впали, а нас один спільний концерт збудить і створить із нас одну громаду. Але — для великих діл треба великих людей!

Український Шкільний День призначено у нас на неділю, дня 12 серпня. Йдуть великі приготування до належного переведення Дня Школи. Душею всієї праці ігумен ЧСВВ, о. д-р Гавліч, який має належне зрозуміння для справи школи і для дітвори.

Старше українське громадянство має аж забагато імпрез і різного роду розваг, а дітвора і молодь повинна мати їх бодай під час літніх ферій. Сила громади лежить в нашій шкільній дітворі, тому день 12. серпня залишім собі вільним, щоб лавою прийти на День Школи до Городу св. О. Миколая, де владу буде мати школа й діти. В цей день вшануймо раз на рік не лише дітей наших, але і їхніх виховників та вчителів.

Червоно-жовта загроза

(Закінчення зі сторони 2)

хідним світом при допомозі російських большевиків і тому поставилися до світу західної демократії гостро ворожо, видячи в европейсько-американських потугах представників колоніяльної системи та ворогів китайського народу. Коли ж іще врахуємо, що російські большевики пляново повели величезну пропаґанду проти світу західної демократії на терені Китаю, жовта раса біля 450 мілйонів голов перемінилася на великанську масу, палаючу ненавистю до західного світу.

На це звернув увагу генерал МекАртур у своїй промові до американського конґресу. Він згадав, що Китай, пробуджений з вікового сну, переходить внутрішню революцію, що проявляється у ненависті до старої колоніяльної системи та та її носіїв. Цю приховану ненависть до европейців та американців ще більше розбурхали і далі розбурхують на свою користь Совєти. Вони мабуть ще не здають собі тепер справи з того, що ця жовта небезпека може згодом звернутися і проти самої Росії.

Безпосередню небезпеку з боку Китаю спиняє тільки те, що Китай ще не має своєї як слід зорганізованої воєнної індустрії та здебільша залежний у цьому від Совєтів. Стане китайська індустріялізація розбудовуватися, а Китай як потуга усамостійнюватися, загроза для західного світу стане більше безпосередня.

Факт скомунізування Китаю, на думку знавців міжнародного становища, це подія великанського історичного значення. Дехто порівнює цей факт вже нині з наїздом монголів у 13-тому столітті на Европу; дехто порівнює його з подіями, що закінчили старовинний клясичний світ, а розпочали епоху примітивного середньовіччя.

„Скомунізований Китай це — найрадикальніший противник колоніяльної системи, яка в Азії вже заломилася на цілій лінії. Скомунізований Китай використовує вже минулі анімозії недавних колоніяльних народів та насторожує їх проти всіх европейських потуг та проти Америки навіть тоді, коли Америка приходить з доброю волею та зі своїми машинами, які хоче задармо давати економічно відсталим народам, щоб піднести їх незвичайно низький рівень життя та побільшити добробут.

Нині Совєтська Росія використовує китайський потенціял ненависти та звертає його проти некомуністичного світу. Але коли Китай зміцнє і збільшить свою індустрію, тоді почне діяти сила його експансії, він стане розширятися, щоб дати кращі можливості життя для своєї бизько півбілйонової людности. Тоді Совєтська Росія може сама впасти жертвою тих сил, які сама розпутала. Китайці в першу чергу можуть вдертися в азійську частину Совєтського Союзу та розпочати новий наїзд Джінґісхана на захід.

Лише на тлі цієї величезної загрози для цивілізованого світу, що стає щораз більш наглядною просто Геростратова робота тих американців, що вводили в блуд американську публічну опінію, представляючи китайських комуністів не тільки як іншу, більш гуманну породу комуністів, але просто як демократів, що бажають тільки перевести земельну реформу та поліпшити долю простої людини в Китаю.

Кореспонденції, що ще надходять через Гон-Конґ, стверджують, що китайський комунізм ані на йоту не гуманніший від російського. Вони стверджують, що пропаґанда ненависти легше доходить до душ китайців ніж до душ росіян, бо все таки маси росіян мають релігійно - християнське душевне підложжя з відповідними засадами етики, чого не дає китайська релігія Конфуція, яка сама в собі має елементи матеріялізму, чи теж религія будизму, якого душевний світ зовсім не ясно окреслений.

Немов передсмак можливого наїзду жовтої раси на західну Европу, виступає теперішня інтервенція Китаю в Кореї. Останню офензиву червоних китайців на південь аж поза 38-му паралелю малює генерал Ріджвей як саме таку інвазію тисячів та тисячів людських істот, розбурханих ненавистю до людей західної цивілізації. Маси та маси людських істот всіма засобами транспорту: на вантажних автах, на конях та на верблюдах суне день і ніч під вогонь куди вищої американської техніки, супроти якої і мілйонові маси покищо безсильні.

Розагітованість китайських мас поступає все далі й далі, розбурхана ненависть до бувших дійсних та уявних колоніяльних панів все росте та росте, готуючи настроєве підложжя походу жовтої раси на захід, який може затопити за кілька десяток літ всю Европу з творцем тієї ненависти — Росією включно.

Ненависть жовтих мільйонових мас дістає оливу до вогню у величезній різниці життьового рівня західних та азійських народів. За все це пропаґанда большевиків складає вину на народи західної цивілізації. Річ природна, що жовта небезпека не існувала б, коли б вона нині не мала такого потужного опікуна, як совєтська Росія. Центр ваги нинішньої загрози покищо все ще лежить у Росії. Тільки поразка червоної Росії лишила б розбурханий нині Китай без опікуна, що уможливило б поворот до влади більше примирливих до заходу націоналістів під проводом Чан-Кай-ші та повільну відбудову китайської економіки, сполучену з піднесенням життьового рівня мільйонів китайських мас.

Вступайте в члени У. Н. Союзу

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ

ЩО ПИСАЛА „СВОБОДА" 50 РОКІВ ТОМУ?

30 травня 1901 р.

ГРОМАДСЬКІ ВІСТИ

Посвячення угольного каменя під будову нової церкви св. Петра й Павла в Джерзі Сити відбулося 19 травня. Службу Божу в старій церкві, побудованій о. Г. Грушкою перед 11 роками при Балдвин Стріт відправив о. Нестор Дмитрів з Трой, Н. Й., а діяконували оо. А. Бончевський з Ансонії й П. Тимкевич з Йонкерс. Потім відбувся похід до місця нової церкви при Ґрін Суссекс Ст. В поході взяли участь місцеве братство св. Петра й Павла і сестрицтво св. Ольги. З Ню Йорку Бр. Ів. Наумовича, Зоря і Сестр. бр. св. Ольги. Крім того братства з Елизабет і Блумфілд, Н. Дж. а з Бруклина Бр. св. Михайла. На плятформі заняли місця священники й хор, а довкола стояли тисячі народу.

Річне засідання виділу УНСоюзу відбудеться 11 червня в Бофало, Н. Й. Наради відбуватимуться в братській залі при 81 Чорчил Стріт, на Блекрак. На засідання можуть прибути теж члени контрольної комісії.

Статути для майнерської юнії для майнерського дистрикту ч. 9 появилися вже в українській мові. Осередком є Мт. Кармел, у Пенсилвенії. Кожний українець-майнер повинен мати ці статути.

6 червня 1901.

ПЕРШЕ СВЯТО ШЕВЧЕНКА В ШАМОКІНІ

Воно відбулося 30 травня. На свято наспіли привіти, з яких деякі містить газета. Є телеграма від хору в Джерзі Сити, від тов. Зоря в Ню Йорку, від о. Нестора Дмитрова з Трой, Н. Й., від йонкерської парафії підписали С. Фецко й А. Трембач, від питсбурської о. Стефанович, особисто наспіла телеграма від К. Кирчова з Джерзі Сити, а з Канади наспіли довші письменні привіти з Етелберт. Секретар „Літературного Кружка ім. Т. Шевченка" в Ню Йорку. О. Прозора, написав парафразу тропаря гл. 8: „Благословен єси, Отче наш Тарасе! Бо умер єси за нищету нашу. Но душа Твоя, Тарасе, суща, як крін процвітає, Ми же любов к ней імущи, Чтим Тя, величаєм". До того відповідний кондак на гл. 4.: „Іже нас ради поруган бисть, яко мученик Христовий, во темницях закован бисть і влек кайдани (окови); Но ми же (мати Україна), за вся своя стяжанія не імами і до нині древняя достаянія. „Дружнеє посланіє" і безсмертний „Заповіт", о Тарасе, читаємо, і хвалим Тя во вся віки..."

13 червня 1901.

ЗВІТ З ПЕРШОЇ КОНВЕНЦІЇ ДЕЛЕГАТІВ ЦЕРКОВНИХ ГРОМАД І СВЯЩЕНИКІВ

„Совершилося! Ось 30 травня 1901 р. з'їхалися в Шамокін, Па., делегати церковних громад і священики, щоб усіма силами заопікуватися долею нашої церкви в Америці". — Після Богослужби в церкві заняли місця в залі шамокінської церкви делеґати і священики і почали наради, яким прислухувалися численні гості. Наради відкрив о. І. Констанкевич, після чого вибрано предсідником нарад о. М. Підгорецького з Джерзі Сити, а секретарями о. Павла Тимкевича з Йонкерс і Дмитра Капітулу з Мек Аду, Па. Було 19 делеґатів світських і 8 священиків (оо. Підгорецький, Констанкевич, Макар, Ардан, Тимкевич, Бончевський, Кишеляк, М. Балоґ, а оправдали відсутність оо. Стефанович і Дмитрів). О. Бончевський предложив плян злуки українських греко-катол. громад в Головній Раді, складеній з 6 священиків. До Головної Ради вибрані: о. М. Стефанович — як предсідник, а о. М. Підгорецький — як секретар, Іван Глова — як касієр, о. П. Кишеляк, Д. Голод і Іван Петранич — як виділові. До Духовної Ради вибрані: о. Іван Констанкевич — як предсідник, о. С. Макар — як секретар, а о.о. Дмитрів, Томкевич, М. Балог і Ардан — як члени. До шкільної комісії: о. А. Бончевський, М. Бачинський, А. Зволинський, В. Тилявський, М. Барна. До видавничо-статистичної комісії: о. С. Макар, Д. Пирч, М. Колодій. Назва тої організації така: „Товариство Руських Церковних Громад в Сполучених Державах і Канаді".

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

КОЛОМИЙКОВЕ

По накресленій партійній лінії совєтські аґітки в Україні раз у раз нагадують, що „ми, українці, глибоко розуміємо і завжди пам'ятаємо, що тільки братерська допомога великого російського народу дала нам можливість відродити нашу республіку, зробити її прекрасною і могутньою". За роки першої повоєнної п'ятирічки, кажуть большевики, в Україні невпізнавально змінилось усе, — люди і природа. На Гуцульщині нібито почали співати коломийки з такими словами: „Ой, та як же цвіт-калині та не розцвітати, коли партія трудящим всім — як рідна мати. То не маки на горі, не калина в лузі, то Вкраїна розцвітає в сталінськім союзі..."

„ПОЗИЧКА — НАША КРОВНА СПРАВА"

Безпосередньо по гучних першотравневих „народніх гуляннях" рада міністрів СССР видала указ про випуск „державної позички розвитку народнього господарства СССР на 1951 р." „з метою залучення коштів населення для дальшого розвитку народнього господарства, фінансування будівництва гідроелектростанцій та каналів" сумою 30 млрд. карб. строком на 20 років. Слідом за тим випущено облігації вартістю 200-25.000 карб. та за посередництвом соток тисяч партійних робітників і аґітаторів приступлено до екзекуції позички.

В цілій країні при використанні усіх доступних засобів проведено стандартову кампанію „підписування позички", відбулися віча з встановленими наперед „ухвалами", відповідні авдиції в радіо, зарябіла преса заявами та листами. В оцих листах та заявах говорилося: „Я вітаю випуск нової позички, вона ще більше зміцнить могутність любимої вітчизни. Ми всі одностайно як один підпишемо позичку. Позики — наша кровна справа, бо ж держава і народ — це одне ціле..."

„Ніде, в ніякій буржуазній країні не підписують позичок так, як у нас підписують" — написав один „щасливий громадянин", і правдиво написав.

„РОЗКВІТ КУЛЬТУРИ"

В роковини приходу совєтської армії до Праги в Києві розпочався кінофестиваль чехословацьких фільмів. Центральний кінотеатр „Комсомолець України" прикрашено на цю оказію „державними прапорами СССР, УССР та ЧСР", в фойє влаштовано виставку, яка має зображати всі досягнення чехословацького народу „з допомогою СССР", а насамперед великого російського народу". На екрані показано повоєнні фільми з такими заголовками: „Нова Чехословаччина", „Німа барикада", „Стануть нові бійці", „Западня", „Герої".

(У. Думка)

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

МОНТРЕАЛ, Кве.

Клейноди Українського Війська

Це вже вдруге монтреальські українці мали змогу оглядати неоцінені скарби нашого недавнього минулого, нашої слави воядької, наших гордощів національних.

В днях 30 і 31 березня та 1 квітня стараннєм нашої заслуженої в Канаді організації Союз Бувших Українських Вояків, в особах голови головної управи полк. барона Вальдштайна та коменданта 1-шої станиці підполковника кінноти Ордановського в залі православної парафії відбувся показ музею боортьби України за Волю й Державність.

Входимо на залю виставки і зразу ж очам представляється прекрасна величава й незабутня картина. Місця живого нема на стінах, де б не було дорогих нашому серцю речей, що так яскраво нагадують оті бурхливі часи, оті часи героїчної смерти і слави, часи трагедій, але й великих перемог. А на довжелезних трьох рядах столів чого Ви не знайдете, чого не побачите.

Спробую, в міру сил і спроможностей хоч коротенько пройтися по головних експонатах цієї небувалої ще за океаном виставки, цієї нагоди побачити й почути те, що так дороге кожному українському серцю.

На чоловій стіні залі бачимо прекрасний, великого розміру, в кольорах, герб соборної України. Навкруги нього державні мужі: Грушевський, Винниченко, Скоропадський, Петлюра, Петрушевич, Лівицький. По обидвох боках цієї відокремленої групи перед очима нашими проходять вожді обох складових частин нашого війська, армій УГА й УНР. Зліва мозок війська — генерали штабів: генерального, головного та військового міністерства. Зправа бойовий склад армій: генерали, що водили в бій полки і славу здобували краєві свойому. Скільки їх, які обличчя! Одні сповнені доброти і ласки до своїх підлеглих, інші — суворої постави і безпощадности до ворога. А всі разом — це гордість і слава наша! Коли характеризує кожного із них ген. Садовський, малюючи величній образ вищого командного складу обох наших армій УНР та УГА, то часами втриматись не можна від отої сльози непрошеної навіть і старому воякові білоголовому, що пройшов через вогонь і бурю воєнну.

Під галерією вождів на окремому столі, в касетах під шклом, на оксамиті красуються бойові нагороди війська, старшинські відзнаки, ґудзики з тризубами, різні пропам'ятні значки нагрудні, тесак ген. Сальського, військові статути, серед яких один, польової служби, кулею прошитий. Посередині, у більшій касеті рештки дорогоцінного, в бою недогорілого стягу 1-го пішого Подільського полку.

На лівій стіні, у всю її довжину, бачимо плякати з грішми тогочасними, державними й пропам'ятними поштовими марками, печатками. Бачимо рисунки старшинських і козачих ранґових відзнак усіх періодів: Центральної Ради, Гетьманщини, Директорії, УНРеспубліки, УНАрмії, Холмської Самооборони. Бачимо зразки військових одягів, військових знамен. Бачимо цінні історичні, державного змісту акти й документи.

На правій стіні в хронологічному порядкові бачимо бойові епізоди війська та чинів державного проводу. Які незабутні моменти тут зафіксовані, як з днів невдач, так рівно й з днів слави невмирущої! Стоїш зачарований, переживаєш знову наше минуле ,нашу героїчну боротьбу за край рідний, за нарід свій. А сльози рясно котяться з очей... Коли ж, коли ж нарешті благословить Господь наш край і нарід та поверне Волю?!

Перевожу зір свій на четверту стіну залі. І що я бачу? З високого балкону звисають вниз святині війська, оті його знамена бойові, стяги, штандарти і прапори, — піших і кінних полків, військово - морської фльоти, за які життя своє ми віддавали, гинули сотакми тисяч на полі слави і хвали!.. Це наша тепер гордість, це наша слава, це незбитий доказ нашого державного буття!

А на столах? Чого тут нема! Очі розбігаються й не знати, з чого починати. Впорядчики підказують розгубленому глядачеві йти за хронологічним порядком. Іду і я. Оглядаю і з написів під кожним експонатом знайомлюся з періодами визвольних змагань, починаючи від 1917 року і аж по цю пору. Ось період Української Центральної Ради, ось далі Гетьманщина, Директорія, ось фраґменти з життя і чинів Симона Петлюри. За ним, нерозривно пов'язаний відділ української старшини й козаків. Далі, життя армії УНР за дротами в польських таборах інтернованих. Інший ряд столів починається формацією Українських Січових Стрільців, далі йде Дивізія Галичина, Поліська Січ отамана Тараса Бульби-Боровця, Українська Повстанча Армія, Холмська Самооборона. В іншому ряді столів бачимо відзеркалення життя й діяльности нашої військової еміґрації в періоді між двома світовими війнами ,в Польщі, Чехословаччині, Франції, Англії, Бельгії. Бачимо українські військові могили, бачимо наші церкви: греко-католицьку з митрополитом Андрієм Шептицьким, православну з її митрополитами Василем Липківським, Полікарпом, Іларіоном та Іоаном. Нарешті бачимо значний відділ, присвячений повоєнній еміґрації в скитальчих таборах Німеччини. Бачимо й читаємо німецькі летючки, що їх мільйонами було розкидано з літаків на кольони й місця розташовання совєтської армії з різними обіцянками й закликом здаватися в полон, як рівнож бачимо й той одяг концентраків, який діставали ті з українців, що обіцянкам тим повірили. І багато, багато ще було на виставці прецікавих речей-споминів, так дорогих кожному українському серцю.

Вечорами на виставці говорив ген. Садовський про дні нашої слави, як рівнож і про трагедії, даючи вичерпні причини до них. Своїми оповіданнями він одухотворяв отих усіх німих свідків нашого бурхливого минулого, нашої кривавої слави. З великою увагою, з затаєним віддихом слухали відвідувачі виставки цих оповідань генерала. Він по черзі переходить від стіни до стіни, від стола до стола і все говорить, як із книги читає, і то в такій ясній, зрозумілій для всіх формі, та з таким запалом, з такою любов'ю до кожного експонату. Невже він чи хто інший за нього не запише всього того та не видасть друком, щоб не загубилося, щоб не пропало назавжди після його смерти, як пропало вже так багато, багато у цій останній всесвітній завірюсі? Невже не знайдеться українського патріота, який би субсідіював цей музей, щоб його поширювати, щоб стан його поліпшувати, щоб цей музей розвинути у всеукраїнський музей боротьби українського народу за свою волю, за свою державність?!

Чуємо, що виставку цю ще раз спровадять до Монтреалю, бо хоч і два рази показували її тут, та все ж ще велика кількість українців її не бачила, а зацікавлення нею велике. На цей раз, здається, має спровадити виставку католицька громада до своєї залі. Щасти їй Боже в цьому!

Юрій Орбановський

КОМУНІСТИЧНЕ „ЛАБІ'' ЗА УРЯДОВІ ФОНДИ

Боффало, Н. Й. — Щоденник „Боффало Івнінґ Нюс'' містить листа проф. Артура Пруддена Колемана, президента Алайенс Каледж, до 26-го відділу Краєвого Комітету Американців Польського Походження, з критикою урядового видання з вказівками, які треба читати книжки для пізнання Европи. Книжка, видана Бюром Урядових Друків, має назву „Селектів Ґайд ту Бекґравнд Рідінґ: Інтродокшен ту Юроп''. Вона одобрена Конґресовою Бібліотекою, але з її змісту видно, що вона має на меті прихильно настроїти читача до комуністичного способу думання про різні краіни в Европі. Між ін. Колеман згадує, що книжка захвалює публікації п р окомуністичних видань, звернених проти Польщі; що вона збуває мовчанкою праці проф. Ватсона Кірконела й інших експертів про комуністичну небезпеку серед американців н е а н глійського походження; що радить книжки авторів, які виразно обороняють комуністичну політику. Характеризуючи напрям цього урядового „Вибраного Провідника'', д-р Колеман запитує: „Чому книжка не згадує про словацькі видання о. Ляха або Петра Юрчака? Або чому не згадує нічого про Україну, Литву, Латвію чи Естоную і так у безконечність? Чому взагалі американські студенти мусять читати в урядових публікаціях тільки такі книжки про Европу, які захвалюють погляди лівих елементів?''

В СИБІРУ БОЯТЬСЯ НАПАДУ З МАРСА

Кореспондент А с о ш і ейтед Прес повідомляє з Москви, що люди в Сибіру мають страх „перед нападом із Марса'' і що міністерство освіти дістало завдання ці страхи розігнати.

Як відомо український вчений Кулик відкрив місце падіння велечезного метеориту в сибірській тайзі в районі Тунгузки і провадив дальші дослідження цього явища. Але рік тому два науковці опублікували статтю з твердженням, що тунгузький метеорит, який упав 1908 року, мабуть був пущений мешканцями Марсу за допомогою атомної енерґії. З того часу селяни почали боятися і писати листи до газет, запитуючи, коли треба чекати наступного метеору.

З цього приводу московська „Учительская газета'' виступила зі статтею, в якій критикує згаданих двох науковців, а також ряд педагогів, які подають казки за останні здобутки науки.

Далі повідомляється, що „буде скликане надзвичайне засідання метеоритної групи Академії Наук, щоб розкрити фальш цієї ідеї і переконати народ, що тунгузький метеорит 1908 року — це явище природи, що він розсипався на порох ще заки долетів до земної поверхні, при чому цей порох створив на цілі місяці незвичайні атмосферичні умовиви.''

Часописи „Техніка і молодь'' та „Наука і сила'' дістали догану, бо вони теж поширювали казку про „атомний камінь'' із неба.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БРОНКС, Н. Й. — Тов. Любов, від. 298, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 23. червня, в год. 8-ій ввечорі, в церковній салі, 1745 Вашинґтон Евню. Проситься членів прийти, бо будемо роздавати дивіденди від У. Н. Союзу. — Уряд.

АЛЕНТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться 24. червня в парафіяльній галі, 803 Фронт вул., точно в 2-ій год. пополудні. Просимо, членів прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження, як звіти уряду за пів року та роздача дивіденди від У. Н. Союзу. Просимо цих членів, що платять наперед, заплатити свою належитість найдальше до 25. цього місяця. Родичі, що мають дітей в Союзі, повинні платити за них кожного місяця, бо секретар не буде закладати за дітей з своїх грошей. — За уряд: Д. Рудакевич, предс.; Г. Біленький, кас.; І. Федорак, секр.

Вступайте в члени У. Н. Союзу

ЗАЯВА.

В неділю 10. червня, біля 500 осіб, за браком місць, не змогли дістати квитків на виставу Українського Професійного Театру „Запорожець за Дунаєм''. Цю обставину використали якісь типи на те, щоб перепродувати квитки по подвійній ціні. Управа Театру дізналась про це, на жаль, щойно по виставі. (ог.)

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

ВАСИЛЬ БАЗЮК, член відділу ч. 473 в Монтреол, помер в 61-ім році життя. Походив з м. Скалат, Галичина. Оставив дружину Марію.

Похорон відбувся в суботу, 16. червня з Укр. Прав. Церкви. — В. Й. П.!

ПОДЯКА

Трудолюбиве і страдальне життя нашої Найдорожчої Дружини, Мами й Бабусі —

бл. п. АНАСТАЗІЇ КУПЧИК,

народженої в Городилові, пов. Золочів — з волі Всевишнього погасло в кінцевій стадії її кількамісячних важких терпінь дня 1. 6. ц. р. в віці 61 років.

Після зложення тлінних останків Покійної в лоно прибраної батьківщини в дні 3. 6. ц. р., ми вважаємо своїм обов'язком сплатити бодай цими скромними словами подяки наш великий довг вдячности супроти всіх тих наших Рідних, Приятелів і Знайомих, які приносили співчутливі слова розради в наш дім підчас довгої недуги Покійної і ділом виявили багато християнських прикмет підчас її останньої вандрівки у вічність.

Найбільша наша вдячність пов'язується з особою Брата Покійної і нашого Шваґра і Вуйка, **п. Івана Терeска,,** який — як старший еміґрант — уможливив нам приїзд з Австрії до цієї вільної країни, забезпечив нам приміщення і працю та взагалі робив усе можливе для зменшення початкових труднощів нашого нового життя. Зокрема зобов'язує нас до великої вдячности і сердечної подяки постійна готовість Брата Покійної морально і матеріяльно допомагати їй у важкому поборюванні недуги. Хай Всевишній сторицею винагородить п. Тереска за всі вияви Його щирого відношення до нас, зокрема в хвилинах нашого невимовного смутку і горя.

Дякуємо о. **Романові Дикому**, пароxові Амстердаму, за похоронні відправи, та **о. кан. Ярославові Пасічинському,** пароxові Бродалбин, за безінтересовну участь і гарне надгробне слово.

Чоловічому хорові під управою **п. Василя Лаби** ми щиро вдячні за звеличання похоронів співом у часі Парастасу в каплиці і в день похорону в церкві та при гробі.

Врешті ми хочемо висловити нашу найсердечнішу подяку всім тим багатьом людям доброї волі, а в першу чергу **п. Василеві Микитюкови,** які виявили стільки прикмет шляхетного серця підчас недуги Покійної, були завжди з нами в найтяжчих хвилинах нашого болю і в різних формах, зокрема прегарними квітами, віддали прислугу Покійній. Всім Вам хай Боже Провидіння заплатить за щедрі вияви Вашої християнської любови ближнього.

Амстердам, у червні 1951. **МУЖ, ДІТИ й ВНУКИ.**

ТАРЗАН, ч. 2613. Шукаючи сховку

Коли Яна зіскочила з Ґорибової спини, вона побачила списа, що лежав на стежці. Підхопивши його, вона кинулась на допомогу до Улана.

„Ми мусимо добре сховатися в деревах'', сказав Улан, „коли гориби повернуться шукати тебе і їхнього товариша''.

„Гайда на дерево, Яна!'' попередив Улан. „Гориби йдуть! Я не думаю, що вони нас уже побачили. Швидко!''